23.3.2023

Kunta- ja aluehallinto-osasto
finanssineuvos Ville-Veikko Ahonen

VALTIONAVUSTUKSEN MYÖNTÄMINEN JA MAKSAMINEN HYVINVOINTIALUEEN, HELSINGIN KAUPUNGIN JA HUS-YHTYMÄN TOIMINNAN VAKIINNUTTAMISEEN JA KEHITTÄMISEEN VUOSINA 2023–2025

1. Johdanto

Eduskunta on 1.3.2023 hyväksynyt hallituksen esityksen (HE 325/2022 vp) vuotta 2023 koskevaksi lisätalousavioksi. Lisätalousarvioon sisältyy 350 milj. euron määräraha hyvinvointialueille, Helsingin kaupungille ja HUS-yhtymälle myönnettäviin valtionavustuksiin vuosina 2023–2025.

Määräraha on budjetoitu valtion talousarvion momentille 28.89.33 (Valtionavustus hyvinvointialueiden toiminnan vakiinnuttamisen ja kehittämisen kustannuksiin, 2v siirtomääräraha). Määrärahaa saa käyttää valtionavustuksen myöntämiseen hyvinvointialueille, Helsingin kaupungille ja HUS-yhtymälle järjestämisvastuun siirtymisestä aiheutuviin tilapäisiin kustannuksiin sekä toiminnan vakiinnuttamiseen ja kehittämiseen.

Määrärahaa ei voi käyttää suoraan hyvinvointialueiden lakisääteisiin tehtäviin, mutta se antaa mahdollisuuden rahoittaa toiminnan käynnistämiseen liittyviä kustannuksia, jolloin lakisääteisiin tehtäviin osoitettua yleiskatteellista rahoitusta voidaan ohjata aiempaa enemmän muun muassa hoitojonojen purkamiseen. Avustukset eivät nosta pysyvästi hyvinvointialueiden valtionrahoituksen tasoa, sillä rahoitus vähennetään hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain (617/2021) 5 §:n mukaisesti valtion yleiskatteellisen rahoituksen perusteena olevista käyttökustannuksista.

Valtionavustukseen sovelletaan valtionavustuslakia (688/2001). Valtionavustusta koskevaa säädöspohjaa on täsmennetty valtionavustuslain 8 §:n perusteella annettavalla asetuksella. Asetus on valtioneuvoston käsittelyssä 23.3.2023. Valtionapuviranomainen voi tehdä valtionavustuspäätöksen, kun avustusta koskeva asetus on annettu ja asetus on tullut voimaan.

Valtioavustuksen myöntämiseksi ei edellytetä valtionavustuksen saajan omarahoitusosuutta. Valtionavustus olisi valtionavustuslain (688/2001) 5 §:ssä tarkoitettua yleisavustusta, jonka valtionapuviranomainen olisi valtiovarainministeriö Valtionavustukseen ei sisältyisi hakumenettelyä. Avustus myönnettäisiin ja maksettaisiin

sitä koskevan asetuksen voimaantulon jälkeen hyvinvointialueille laskennallisin määräytymistekijöin. Helsingin ja HUS-yhtymän osalta avustus myönnettäisiin ja maksettaisiin kiinteänä, kokonaisharkintaan perustuvana, määrärahana. Laskennallisten tekijöiden ja Helsingin / HUS-yhtymien kiinteän rahoituksen osalta valmistelu on perustunut 3 §:n mukaisten käyttökohteiden mukaiseen tarpeen arvioon sekä kokonaisharkintaan.

Valtionavustuspäätös sisältää valtionavustuslakiin perustuvat tarkentavat ohjeet avustuksen käytöstä ja raportoinnista sekä avustuksen käyttöajasta. Valtionavustuksena myönnettyä rahoitusta ei saa käyttää muihin kuin avustuspäätöksessä mainittuihin käyttötarkoituksiin. Avustusta ei saa käyttää käyttötarkoituksiin, joihin on jo saatu valtionavustusta muilta valtion talousarvion momenteilta tai jotka valtionavustuksen saajan lakisääteisinä tehtävinä tulee kattaa hyvinvointialueita koskevan rahoituslain (617/2023) mukaan määräytyvästä yleiskatteellisesta rahoituksesta.

Valtionavustuksen käyttöön oikeuttavien kustannusten tulee syntyä suoriteperusteen mukaan viimeistään 31.12.2025. Avustukseen oikeuttavat sellaiset asetuksen 3 §:n ja 6 §:n mukaiset kustannukset, jotka ovat aiheutuneet aikaisintaan 8 päivänä maaliskuuta 2023.

Valtionavustuksen saajan on raportoitava valtionavustuksen käytöstä valtiovarainministeriölle. Raportissa tulee osoittaa valtionavustuslain 13 §:n mukaisesti, että valtionavustus on käytetty valtionavustuspäätöksen mukaiseen tarkoitukseen. Avustuksen mahdolliseen takaisinperintään sovelletaan valtionavustuslain 21§:n ja 22§:n säännöksiä. Käyttämättä jäänyt tai liikaa maksettu avustus tai sen osa tulee palauttaa valtiovarainministeriölle viivytyksettä, jos avustusta ei ole käytetty asetuksessa edellytetyllä tavalla.

2. Avustuksen määrä

Valtiovarainministeriö myöntää valtionavustusta avustusta koskevan asetuksen 4§:n mukaisesti seuraavasti:

Helsingin kaupunki	18 000 000
HUS-yhtymä	25 000 000
Vantaan ja Keravan hyvinvointialue	11 759 878
Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue	18 688 836
Itä-Uudenmaan hyvinvointialue	6 651 525
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue	9 249 037
Varsinais-Suomen hyvinvointialue	29 747 238
Satakunnan hyvinvointialue	14 283 565
Kanta-Hämeen hyvinvointialue	12 774 165
Pirkanmaan hyvinvointialue	28 923 272
Päijät-Hämeen hyvinvointialue	13 139 220

Kymenlaakson hyvinvointialue	10 866 370
Etelä-Karjalan hyvinvointialue	9 191 527
Etelä-Savon hyvinvointialue	11 228 230
Pohjois-Savon hyvinvointialue	17 981 887
Pohjois-Karjalan hyvinvointialue	10 683 248
Keski-Suomen hyvinvointialue	19 216 766
Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue	13 897 849
Pohjanmaan hyvinvointialue	11 972 175
Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue	7 374 322
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue	25 728 764
Kainuun hyvinvointialue	7 249 385
Lapin hyvinvointialue	16 392 743
Yhteensä	**350 000 000 euroa**

Valtionavustuspäätöstä koskevaan asiakirjaan sisältyy päätös myös avustuksen maksatuksesta.